

Jednotlivost a „subjektnost“

Běžná zkušenost (kterou si ovšem v tomto rozsahu uvědomují jen dospívající a dospělí): ve světě je mnoho „věcí“, „skutečností“, a některé si jsou podobné, takže si je můžeme plést (a pak se rozhodujeme podle některých pro nás významných znaků). Některé takové „věci“ (skutečnosti) si naopak musíme z větších okruhů jakoby vykrojit, vystříhnout, a také v tom se můžeme mýlit. Proto má smysl se blíže dotazovat, jak to vlastně s tou mnohostí věcí je, zda to závisí jen na nás (a zda ve skutečnosti je všechno jen jakési jediné „jedno“, hen kai pan), nebo zda některé „věci“ či „skutečnosti“ opravdu mají jakousi svou vlastní „jednotu“, zatímco na nás zůstává pouze, abychom tuto jednotu správně rozpoznali a naopak abychom ji chybně nepředpokládali tam, kde žádná není. To ovšem znamená dvojí: musíme si uvědomit, že samostatnost a svébytnost neznámá izolovanost od ostatních „věcí“ či „skutečností“, ale že ani tam, kde opravdu nalézáme souvislosti, neznámá to (nemusí to znamenat) ještě žádné skutečné sjednocení, opravdovou integritu. (Vše *nějak* souvisí se vším, ale to ještě neznámá nebo nemusí znamenat, že všechno – samo sebou – tvoří nějakou opravdovou jednotu.) Nejlépe se to ukazuje na živých bytostech: živá bytost je vždycky nějakou jednotou, ale přesto zůstává ve vztazích ke svému okolí, tj. není – jakožto „jedna“ – od svého okolí v naprosté izolaci, ale často může žít a prosperovat právě jen v určitém prostředí (a tedy v závislosti na něm), zatímco v jiném nikoli. Vztahy nebo souvislosti musíme tedy rozlišovat podle toho, zda umožňují či dokonce zakládají nějakou vyšší jednotu, nebo zda jde o pouze nahodilé vztahy vnější povahy, které by mohly být také docela jiné, ale které pro danou situaci jsou nezbytné.

(Písek, 150507-1.)